

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

Ένας εκ τῶν μυστικῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ἅγιος Συμεών ὁ νέος Θεολόγος, σ' ἓνα ἀπό τὰ ὠραῖα ποιήματά του νά τί γράφει γιά τόν ἄνθρωπο!

Οὗτος μέσον τῶν κτισμάτων,
τόν Θεόν γινώσκει μόνος,
τούτῳ μόνῳ ὁ Θεός δέ,
κατά νοῦν ληπτός ἀλήπτως,
καθορᾶται ἀοράτως,
καί κρατεῖται ἀκρατήτως¹.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει μιά μοναδική σχέση μέ τό Θεό. Ἀπ' ὅλα τά κτίσματα μόνον αὐτός ἔχει τόσο στενές σχέσεις μέ τό Θεό. Γνωρίζει τό Θεό καί γνωρίζεται ὑπό τοῦ Θεοῦ. Μετέχουμε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος θά τό πεῖ κάπως διαφορετικά· «... ὥσπερ οὐδείς ἀνώτερος Θεοῦ ἐν οὐρανῷ, οὕτω μηδείς ἔστω ἀνώτερος ἀνθρώπου ἐπί γῆς»². Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ κυριάρχης τῆς φύσεως. Ὅλη ἡ δημιουργία, ἀκόμη καί αὐτοί οἱ ἄγγελοι, ἐδημιουργήθησαν γιά τόν ἄνθρωπο. Ὅλα ἔγιναν γιά τήν τελείωση καί τή θέωση τοῦ ἀνθρώπου. Βέβαια, ἐάν συγκριθεῖ μέ τό Θεό, εἶναι ἓνα τίποτε. Ἐάν ὅμως συγκριθεῖ μέ τή δημιουργία, εἶναι μέγας. Αὐτό εἶχε ὑπ' ὄψη του ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ὅταν ἔλεγε στά ἱστορικά ἔπη του τά ἀκόλουθα· «εἰ μηδέν εἰμι, Χριστέ μου, τίς ἢ πλάσις;»³. Ἔχουμε τή δυνατότητα νά ἐνωθοῦμε μέ τό Θεό καί νά εἴμαστε μαζί του ἀχώριστα, σύμφωνα ἄλλωστε καί μέ τά λεγόμενά Του πρός τόν Πατέρα Του· «ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καί σύ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν τετελειωμένοι»⁴.

Ἀνέφερα ὅλα αὐτά, γιατί, ἐάν δέν γνωρίσουμε «οἴους ἡμᾶς ἐποίησεν ὁ Θεός, οὐκ ἐπιγνωσόμεθα οἴους ἐποίησεν ἡ ἁμαρτία»⁵. Πράγματι μᾶς ἔπλασε ὁ Θεός ὅλα νά τά ἔχουμε κοινά. Τά ἀγαθά τῆς γῆς εἶναι δωρεά τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο. Μετά τήν πτώση μας ὁ ἄνθρωπος κυριευμένος ἀπό ἀνασφάλειες καί φοβίες ἄρχισε νά δείχνει σημάδια ιδιοτέλειας. Ἦθελε νά ἔχει δικά του ὅσο τό δυνατόν περισσότερα ἀπό τά ἀγαθά πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός. Νόμιζε πώς ὅσο περισσότερα εἶχε, τόσο πιό πολλά χρόνια θά ζοῦσε. Ἔτσι δημιουργήθηκε ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς βάρος ἄλλου ἀνθρώπου καί κατ' ἐπέκταση ἑνός λαοῦ εἰς βάρος ἄλλου λαοῦ. Ἡ ιδιοτέλεια ἔκανε τόν κόσμον ἄνω κάτω. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος θά πεῖ ἓνα βαρυσήμαντο λόγο γιά τήν τάση πού ἔχουμε νά μαζεύουμε συνεχῶς καί νά πλεονεκτοῦμε· «Οὐκ ἀφίησιν

1. Ὑμνοι θεῶν ἐρώτων, S.C., τ. 174, σελ. 194.

2. Εἰς τούς Ἀνδριάντας, 7η ὁμιλία, ἐκδ. «ΛΟΓΟΣ», τ. 8ος, σελ. 129.

3. PG 37, 1300A.

4. Ἰω. 17, 23.

5. Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, Κεφάλαια πάνυ ὠφέλιμα, ἐκδ. Ἀστήρ, Φιλοκαλ. τ. Δ', σελ. 38.

ἀνθρώπους εἶναι τούς ἀνθρώπους τό χρυσίον, ἀλλά θηρία καί δαίμονας»⁶. Ἡ πλεονεξία εἶναι νόσημα ὅλης τῆς Οἰκουμένης. Ἡ ἱστορία ἔχει καταγράψει φοβερές καταστάσεις ἐκμεταλλεύσεως λαῶν ἀπό τὰ δῆθεν πολιτισμένα κράτη. Τέτοια παραδείγματα εἶναι πολλά στίς περιοχές τῆς Ἀφρικῆς καί τῆς Ἀσίας, ἀλλά καί τῶν μικρῶν λαῶν τῆς γῆς, πού ὑποχρεώνονται νά ἀγοράσουν ὄπλα καί προϊόντα ἀπό ἄλλους μεγαλυτέρους καί πλουσιωτέρους λαούς, ἐπειδή ἡ πτωχεία καί ἡ ἀνέχεια τούς ἀνάγκασε νά δανεισθοῦν ἀπό αὐτούς χρήματα.

Ἄς ἔλθουμε τώρα καί στὴν κρίση τοῦ τόπου μας. Ἡ λέξη κρίση τί σημαίνει; Ἀνοίγοντας τὰ διάφορα λεξικά βλέπουμε διάφορες ἐρμηνεῖες· Νά ποῦμε μερικές· Τό ρῆμα κρίνω σημαίνει χωρίζω, ἐκλέγω, διακρίνω, ἀνακρίνω, παραβάλλω, ἐρμηνεύω ὡς δικαστής, ἀποφασίζω, ἀπονέμω δίκαιον, καταδικάζω, μὴνύω, νομίζω⁷. Τό ἴδιο καί ἡ λέξη κρίσις πού εἶναι παράγωγο αὐτοῦ τοῦ ρήματος (ξεχώρισμα, δίκη, ἀπόφαση, ἐκβαση, μεταβολή ἀσθενείας). Στόν Ὅμηρο ἀπαντῶνται μερικές ἀπό τίς παραπάνω ἔννοιες, ὅπως π.χ. Ἐνεργῶ, διακρίνω, χωρίζω, διαλύω, ξεδιαλέγω, ἐκλέγω γιά τόν ἑαυτό μου κ.ά.⁸. Σέ ἓνα ἄλλο λεξικό μεταξύ διαφόρων ἐννοιῶν πού ἀναφέραμε ὑπάρχει καί ἡ ἔννοια «ἀγών περί ἀμφισβητουμένων πραγμάτων»⁹. Στά νεώτερα λεξικά ἐκτός τῶν ἀνωτέρω ἐννοιῶν ὑπάρχει καί ἡ ἀκόλουθη· «περίοδος ἀνωμάλου καταστάσεως, δυσχεροῦς κινδυνώδους ἐκτροπῆς ἀπό τῶν κανονικῶν, ὁμαλῶν συνθηκῶν τοῦ βίου· οικονομική ἠθική κρίσις, τό νόμισμα διέρχεται κρίσιν»¹⁰. Ὅπως ἐπίσης καί τοῦ Γ. Μπαμπινιώτη. Ἐδῶ δύο ἔννοιες νεώτερες εἶναι χαρακτηριστικές· «ἡ διατάραξη τῆς ὁμαλῆς πορείας μιᾶς διαδικασίας ἢ ἡ κακή λειτουργία ἢ ἡ ἔμπρακτη ἀμφισβήτηση τῶν καθιερωμένων (δομῶν, ἀξιῶν, θεσμῶν), τῆς οικογενείας... τῆς νομισματικῆς (πολιτικῆς) κ.λ.π.». Ἐπίσης κρίση μπορεῖ νά σημαίνει καί τήν κατάσταση κατά τήν ὁποία ἀμφιβάλλει κάποιος γιά τόν ἑαυτό του ἢ σέ ὅ,τι κάνει¹¹.

Ἄπ' ὅλες αὐτές τίς ἔννοιες, ἀρκετές ταιριάζουν ὡς ἐρμηνεία γιά τήν κρίση τοῦ τόπου μας. Ἡ κρίση δέν ἀκουμπάει μόνο τὰ οικονομικά τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά ἐπιδρᾷ καί στὴν πνευματική τους ζωή, στὴν ψυχροσύνησέ τους, στή συμπεριφορά τους πρός τούς ἄλλους, στό ἐνδιαφέρον τους γιά τό μέλλον, στὴν αἰσιοδοξία τους γιά τὰ ὄνειρά τους καί τίς προσδοκίες τους. Ἐάν μπορούσαμε νά δώσουμε ἓνα γενικό χαρακτηρισμό στή συμπεριφορά τῶν ἀνθρώπων, θά λέγαμε πῶς εἶναι συμπεριφορά μελαγχολική. Οἱ ἀνθρώποι τοῦ τόπου μας σήμερα δέν ἔχουν τό κουράγιο νά διεκδικήσουν τίποτε. Ἀπλῶς ἀγωνίζονται νά περισώσουν ὅσα τούς ἔχουν ἐναπομείνει. Στό μυαλό τους κυριαρχεῖ ἡ ἔννοια πῶς ἔρχεται ἡ ἰσοπέδωση τῶν πάντων καί ὀφείλουμε νά κάνουμε ἀγῶνα ἐπιβιώσεως καί περισώσεως ὅσο τό δυνατόν περισσοτέρων χρημάτων καί ἀγαθῶν.

Ἡ κρίση ἔφερε μιά διασάλευση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας. Ἐκεῖ πού

6. PG 61, 343-344.

7. *Ἐπίτομον Λεξικόν Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, ὑπό Δημητρίου Σ. Ζαλούχου, ἐν Αθήναις, Ἐκδοτικόν Κατάστημα Γεωργίου Δ. Φεξῆ, 1899, σελ. 549).

8. *Λεξικόν Ὀμηρικόν*, ὑπό Ἰ. Πανταζίδου, ἐν Αθήναις, Βιβλιοεκδοτικά Καταστήματα Ἀναστασίου Δ. Φεξῆ, 1901, σελ. 500.

9. Ἀνθίμου Γαζῆ, *Λεξικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, Αθήναι 1839, σελ. 240.

10. Δ. Δημητράκου, *Μέγα Λεξικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, τ. 5ος, 1956, σελ. 4133.

11. *Λεξικό τῆς νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσας*, Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήναι 1998, σελ. 965.

έστιάζεται αυτή ή καινούργια κατάσταση για τους σύγχρονους Έλληνες είναι στην έλλειψη χρημάτων, στην έπιβολή πολλαπλών φόρων, στην δραματική και άτελεύτητη περικοπή μισθών και συντάξεων, στην άνεργία, πού σε μερικά μέρη της πατρίδος μας έφτασε στό 20%, στην αύξηση τών αυτοκτονιών, (στην έπαρχία μου είχαμε τέσσερεις αυτοκτονίες έξ αιτίας χρεών και έλλείψεως χρημάτων), στην άναχώρηση σπουδαίων νέων έπιστημόνων στό έξωτερικό, όπως π.χ. στην Αμερική, Αγγλία και Αύστραλία, στόν ύποσιτισμό τών παιδιών, στόν όνειδισμό της πατρίδος μας διεθνώς, στην έλαφρά κοινωνική έξέγερση μέ την έκδήλωση άπεργιών και στάσεων έργασίας, στην άπαξίωση τών πολιτικών και γενικά στην έπικράτηση ενός κλίματος άπελπισίας. Ακόμη παρατηρήθησαν και τά έξής φαινόμενα: πολλοί συγγενείς πού είχαν στά διάφορα γηροκομεία δικούς τους ανθρώπους και είχαν μιά μικρή σύνταξη, νά ξαναπαίρνουν πάλι στό σπίτι τους γέροντες γονείς ή άλλου βαθμού συγγενείς, προκειμένου νά καρπωθούν τή σύνταξή τους. Ακόμη παιδιά πού ήθελαν νά ζήσουν άνεξάρτητα από τους γονείς και έμεναν έπ' ένοικίω ξαναγύρισαν πάλι στην πατρική τους έστία για νά άποφύγουν τά έξοδα.

Χρήσιμο για όλους μας είναι νά αναφέρουμε μερικές από τις έπιπτώσεις της κρίσεως αναλυτικότερα. Π.χ. από τά στοιχεία της Eurostat βλέπουμε τά άκρως δυσάρεστα ποσοστά της άνεργίας στην Πατρίδα μας. «Τά ποσοστά άφορούν στό 2010, όποτε αυτά έχουν άντικατασταθεί από θλιβερότερα... Τά ύψηλότερα ποσοστά άνεργίας του προηγούμενου έτους σημειώνονται στην Δυτική Μακεδονία (15,5%), στά Ίόνια νησιά (14,8%), στό Νότιο Αίγαίο και στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (14,2%). Ακολουθούν ή Κεντρική Μακεδονία (13,5%), ή Ήπειρος (12,6%), ή Στερεά Έλλάδα (12,5%), ή Αττική (12,3%), ή Θεσσαλία (12,1%), ή Δυτική Έλλάδα και ή Κρήτη (11,7%). Τά χαμηλότερα ποσοστά άνεργίας σημειώνονται στην Πελοπόννησο (9,8%) και στό Βόρειο Αίγαίο (9%)»¹². Σύμφωνα μέ τις τελευταίες έκτιμήσεις του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ ή άνεργία τόν Αύγουστο του 2011 έφτασε στό 18,4% ξεπερνώντας τις 900.000 άτομα¹³. Άς σημειωθεί πώς άλλες μελέτες άνεβάζουν τά ποσοστά ψηλότερα.

Άλλο ένδιαφέρον σημείον από τά άποτελέσματα της κρίσεως είναι ή έπίπτωση τών συνεπειών της στην ψυχική υγεία τών ανθρώπων. Στην ίστοσελίδα in.gr του Δημοσιογραφικού Όργανισμού Λαμπράκη Α.Ε. της 17ης Σεπτεμβρίου του 2011 δημοσιεύθηκε μελέτη-άρθρο μέ τίτλο: «Οί έπιπτώσεις της κρίσης στην υγεία τών Έλλήνων: τί δείχνουν οί μελέτες». Άς δοϋμε μερικά στοιχεία. «Η κρίση χρέους πού πλήττει τήν Έλλάδα έχει σημαντικές έπιπτώσεις στην υγεία του πληθυσμού της χώρας, καθώς έχει αύξηθει ό αριθμός τών αυτοκτονιών, ένω όλο και περισσότεροι στρέφονται στά ναρκωτικά και στην πορνεία και ραγδαία αύξηση παρατηρείται στά κρούσματα μόλυνσης μέ τόν ίό HIV. Αυτό προκύπτει από τήν έρευνα μέ τίτλο "Οί έπιπτώσεις στην υγεία: οίωνοί μιās έλληνικής τραγωδίας", πού ύπογράφουν Βρετανοί έρευνητές και ή όποία δημοσιεύτηκε στην ιατρική έπιθεώρηση Lancet». Σύμφωνα μέ έγγραφο πού έστειλε στην βουλή ό ύπουργός Ανδρέας Λοβέρδος προς άπάντηση έρωτήσεως για τήν αύξηση τών αυτοκτονιών λόγω της οικονομικής κρίσεως και τών κυκλωμάτων τοκογλυφίας, τό όριο της αύξήσεως τών αυτοκτονιών άγγίζει τό 40%. Η κρίση έχει ψυχολογικές έπιπτώσεις στην υγεία τών ανθρώπων. Έτσι παρατηρούνται,

12. Newsbomb.gr., άρθρον ΚΟΙΝΩΝΙΑ της 24-11-2011.

13. Όπ.π.

λόγω τοῦ ἀδιεξόδου πού συναντοῦν οἱ ἄνθρωποι στὰ οἰκονομικά τους, μιά κατάθλιψη καί ἓνα ὑπερβολικό ἄγχος. Ἡ κατάθλιψη πλήττει ὅλες τὶς ἡλικίες καί μάλιστα αὐτοὺς πού εἶναι ἄνεργοι.

Ἄλλο ἐπίσης ἀξιοπαρατήρητο φαινόμενο εἶναι τὸ «λουκέτο» στὰ διάφορα καταστήματα. Τὸν Αὐγούστο τοῦ 2011 τὸ ποσοστὸ τοῦ κλεισίματος τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων ἔφτασε στὸ 25% τοῦ συνόλου τῶν καταστημάτων. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι 1 στίς 4 ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις στὸ σύνολο τῆς χώρας ἔβαλαν λουκέτο. Ἡ κατάσταση αὐτὴ λειτουργεῖ ὡς μεταδοτικὴ ἀσθένεια. Ἀσφαλῶς σήμερα τὰ ποσοστά εἶναι μεγαλύτερα. Μικρὰ καί μεγάλα μαγαζιά τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο κλείνουν. Ἐπίσης στὸν τομέα αὐτὸ ἀνήκουν οἱ ἀκάλυπτες ἐπιταγές καί τὰ διάφορα οἰκονομικά φέσια πού ἔπνιξαν τὴν ἀγορά. Ἄς μὴν ἀναφέρουμε λεπτομερῶς ἄλλα συμπτώματα τῆς κρίσεως, ὅπως π.χ. τὴν ἐπίπτωση τῆς κρίσεως στὰ νοσοκομεία, στὴν παιδεία, στὰ φάρμακα κ.λ.π. Τὰ δείγματα τὰ προαναφερθέντα εἶναι ἀρκετά.

ΤΙ ΕΚΑΝΕ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟΝ ΔΥΣΚΟΛΟ ΚΑΙΡΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΟ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΑΣ;

Ἀπέναντι σ' αὐτὴν τὴν κρίση καί στὸ λαό μας πού ἔχει ἐγκλωβιστεῖ στὰ ἀποτελέσματά της, παραμένει σὲ ἐγρήγορη ἢ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλωστε κατὰ τὸν ἱερόν Χρυσόστομο «ἰατρεῖον ἐστὶ πνευματικόν ἢ Ἐκκλησία καί δεῖ τοὺς ἐνταῦθα παραγενομένους κατάλληλα τὰ φάρμακα λαμβάνοντας καί τοῖς οἰκείοις τραύμασιν ἐπιτεθέντας, οὕτως ἐπανιέναι»¹⁴. Ἐπίσης μέσα στὴν Ἐκκλησία «ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλούσιος καί πένης»¹⁵. Ἡ εὐγένεια τῆς Ἐκκλησίας ἐγκεῖται στὴν ἴση μεταχείριση τῶν ἀνθρώπων. Πλούσιοι, πένητες, οἰκεῖοι καί ξένοι, ὅλοι ἀπολαμβάνουν τὴν ἴδια φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλωστε εἶναι γνωστὴ ἡ ρῆση τοῦ ἀββᾶ Ἀπολλῶ: «εἶδα τὸν ἀδελφόν μου, εἶδα Κύριον τὸν Θεόν μου»¹⁶. Στὸν κάθε ἄνθρωπο ἢ Ἐκκλησία βλέπει τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἰσχύει πάντοτε ὁ λόγος τοῦ Κυρίου· «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»¹⁷. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφει σχετικὰ: «Οἱ ἀδελφοί μας οἱ ἐνδεεῖς, οἱ τὸν αὐτὸν ἐνδεδυμένοι Χριστὸν κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, καί τὸν αὐτὸν ἡμῖν πιστευθέντες ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος· οἱ τῶν αὐτῶν ἡμῖν μετασχόντες νόμων, λογίων, διαθηκῶν, συνάξεων, μυστηρίων, ἐλπίδων ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ὁμοίως ἀπέθανεν, ὁ παντός αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, οἱ συγκληρονόμοι τῆς ἄνω ζωῆς... οἱ συνθαπτόμενοι Χριστῶ καί συνανιστάμενοι· εἶπερ καί συμπάσχουσιν ἵνα καί συνδοξασθῶσιν»¹⁸. Εἶναι ἀπαραδέκτο νὰ παραβλέπουμε τοὺς πτωχοὺς ἐμεῖς πού ἔχουμε τραφεῖ ἀπὸ τὸν ποιμένα τὸν καλό, πού ἀναζητεῖ καί γυρίζει πίσω τὸ πρόβατο πού ἔχει χαθεῖ καί ἐνισχύει αὐτὸ πού εἶναι ἀσθενικό, λέγει πάλιν ὁ ἴδιος.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς ἀδελφὸ ὀνομάζουμε στὴν κυριολεξία αὐτὸν πού ἔχει τὸ ἴδιο βάπτισμα μέ μᾶς καί συμμετέχει στὰ ἴδια μυστήρια. Ἡ Ἐκκλησία ὁμως κάνει μιά

14. *Εἰς τὴν Γένεσιν*, PG 53, 22.

15. *Ψ*. 48,3.

16. *Ἀποφθέγματα Γερόντων*, PG 65, 136B.

17. *Ματθ*. 25, 40.

18. PG 35, 870.

ὑπέρβαση καὶ μιμεῖται τὸ Θεὸ πού δείχνει ἀδιάκριτη ἀγάπη πρὸς ὄλους καὶ ἀνατέλλει τὸν ἥλιο ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, δικαίους καὶ ἀδίκους¹⁹. Βέβαια ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ μεταβληθεῖ σέ ἓνα ἀπέραντο πτωχοκομεῖο πού θά θεραπεύονται μόνον οἱ ὑλικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ νὰ παραμείνει θεσμός θεοῦδρουτος πού ἀπεργάζεται τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι παρεξηγοῦν μερικοὶ ἄνθρωποι τὴ χριστιανικὴ πίστη, τὴν ὁποία θέλουν ὡς μία λύση τῶν βιοτικῶν τους προβλημάτων, δηλ. φαγητό, θέαμα, πολιτικὴ ἐλευθερία κ.ἄ. Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ βάση πολλῶν θρησκευμάτων. Ὁ Κύριος στό θαῦμα τῶν πέντε ἄρτων πρῶτα τοὺς μίλησε γιὰ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· «ἤρξατο διδάσκειν πολλά»²⁰, μετὰ θεράπευσε τοὺς ἀσθενεῖς· «καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν»²¹ καὶ μετὰ ἔκανε τὸ θαῦμα τῶν πέντε ἄρτων καὶ χόρτασαν οἱ χιλιάδες ἄνθρωποι²². Πολλοὶ νομίζουν πῶς τὸ ἀποκλειστικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ κάνει συσσίτια, νὰ μοιράζει μερίδες φαγητοῦ καὶ νὰ δημιουργεῖ κοινωφελῆ ἰδρύματα. Ὁ Κύριος μιλάει γιὰ τὴ βρώση τὴ μένουσα, πού εἶναι τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα Του καὶ τὴν βάζει πῶς ἀπὸ τὴν ἀπολλυμένη πού εἶναι ἡ ὑλικὴ τροφή²³. Ὁ ἱερός Θεοφύλακτος τὸ τονίζει αὐτό· «Κυρίως μάννα ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἄνθρωπος γενόμενος»²⁴. Ἡ κατ' ἐξοχὴν τροφή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ Χριστός, πού προσφέρεται σέ μᾶς κυρίως μέ τὴ μορφή τοῦ λόγου Του καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Μετὰ ἔρχεται ἡ ὑλικὴ τροφή.

Ἄς ἀπαριθμήσουμε πρακτικὰ τὸ φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας στό λαό τοῦ Θεοῦ.

Πρῶτα πρῶτα ἐμψύχωσε ἠθικά τὸ λαό τοῦ Θεοῦ μέ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ μέ συγκεκριμένα μηνύματα. Ἐξαπέλυσε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2894 βαρυσήμαντη Ἐγκύκλιο στό Χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μέ τίτλο «Θεολογικὴ θεώρηση τῆς οικονομικῆς κρίσεως», πού ἐκτός τῶν ἄλλων τονίζει καὶ τὰ ἀκόλουθα· «Ἡ Ἐκκλησία ὅπως τὸ κάνει πάντα, ἀπευθύνει τὸν παρηγορητικὸ παρακλητικὸ καὶ ἐλπιδοφόρο λόγο Της σέ κάθε ἄνθρωπο πού ὑποφέρει καὶ πονᾷ. Ὁ Χριστός ὅταν πλησίαζε πονεμένους ἀνθρώπους, τὸ πρῶτο πού τοὺς συνιστοῦσε ἦταν τὸ "θάρσει τέκνον", "θάρσει θύγατερ" καὶ τοὺς ζητοῦσε νὰ ἔχουν πίστη στό Θεό. Τὸ θάρρος καὶ ἡ αισιοδοξία, ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ πίστη εἶναι ἀπαραίτητα ἐφόδια στὴ ζωὴ μας. Ὅταν ὅλα τὰ πράγματα φαίνονται σκοτεινά, ὑπάρχει ἐλπίδα. Ὁ ἄνθρωπος πού πιστεύει στό Θεό, δὲν φοβᾶται τίποτε, οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν θάνατο. Ἡ πίστη, τὸ θάρρος, ἡ ἐλπίδα, ἡ αισιοδοξία, τὸ νόημα τῆς ζωῆς, ὁ ψυχικὸς καὶ πνευματικὸς πλοῦτος πρέπει νὰ εἶναι βασικά μας ἐφόδια. Μέ αὐτὰ ὡς Ὁρθόδοξοι Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ μέ τὸ φιλότιμο ἀντιμετωπίσαμε ὅλες τίς δυσκολίες τῆς ζωῆς μας στό παρελθόν καὶ ἐξήλθαμε νικητές ἀπὸ τίς διάφορες κρίσεις πού περάσαμε καὶ μέ αὐτὰ καὶ πάλι θά νικήσουμε». Στὴν ἴδια ἐγκύκλιο προτρέπονται οἱ πιστοὶ πού ἔχουν ἐπάρκεια ὑλικῶν ἀγαθῶν νὰ ἔλθουν ἀρωγοὶ στοὺς ἔχοντες ἀνάγκη, δηλ. στὴ γυναῖκα πού ξενοδολεῦει γιὰ νὰ θρέψει τὰ παιδιά της, στὸν ἀνεργο πατέρα, στὸν ἀσθενῆ πού δὲν ἔχει φάρμακα, στοὺς

19. Ματθ. 5, 45.

20. Μάρκ. 6, 34.

21. Ματθ. 14, 14.

22. Ὁπ.π., στ. 19-20.

23. Βλ. Ἰω. 6,27.

24. Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, PG123, 1300A.

σπουδάζοντες νέους, στοὺς χαμηλοσυνταξιούχους κ.ἄ. Τονίζεται ἀκόμη πῶς ἡ ὑποδούλωση στὰ διάφορα πάθη ἔφερε τὴν κρίση, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, πού μᾶς συνιστᾷ τὴν ἀσκητικότητα καὶ ὀλιγάρκεια. Ἐγκυκλίους μὲ παρόμοιο περιέχομενο περιστασιακά ἢ καὶ ἐπ' εὐκαιρία μεγάλων ἑορτῶν ἀπηύθυναν πολλοὶ Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας μας. Τῆς γενικῆς ἐγκυκλίου τῆς Ἱεραρχίας εἶχε προηγηθῆ εἰσήγηση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Παύλου στό σῶμα τῆς Ἱεραρχίας μὲ τίτλο: «Τά αἷτια τῆς σύγχρονης ποικιλόμορφης κρίσης».

Σπουδαιότατη εἶναι ἡ παρέμβαση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου πρὸς τόν Πρωθυπουργό τῆς Ἑλλάδος κ. Παπαδήμο γιά τὴν τραγική κατάσταση τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς κρίσεως. Σ' αὐτὴν τὴν ἱστορική ἐπιστολή διεκτραγωγεῖ τὰ ὅσα συνέβησαν τοὺς τελευταίους καιροὺς καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ συμβαίνουν στὸν τόπο μας. Γίνεται ἀναφορά στὴν ἀξιοπρέπεια τῶν Ἑλλήνων πού ξαφνικά βρῖσκονται κυριολεκτικά στό δρόμο. Οἱ ἄστεγοι καὶ οἱ πεινασμένοι καὶ οἱ ἀνεργοὶ εἶναι καθημερινό φαινόμενο. Ἀναφέρονται ἐπίσης τὰ λουκέτα τῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ περικοπὴ τῶν συντάξεων, ἡ ἀπόγνωση τῶν οικογενειάρχων πού δέν μποροῦν νὰ φέρουν σέ βόλτα τὰ οικογενειακά τους ἐξ αἰτίας τῶν ἀβαστάκτων φόρων, ὁ κίνδυνος τῆς κοινωνικῆς ἐκρήξεως, ἡ ἀνασφάλεια, ἡ ἀπόγνωση καὶ ἡ κατάθλιψη πού φώλιασε σέ κάθε ἑλληνικό σπίτι κ.ἄ. Μιλᾷ ἀκόμη γιά τὴν εὐαισθησία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τό ἀστεῖρευτο Ἑλληνικό φιλότιμο γιά ἀλληλεγγύη τῶν ἀνθρώπων πού βρῖσκονται σέ δύσκολη θέση. Ἐπισημαίνει τοὺς ὑπαρκτοὺς κινδύνους γιά τό ἔθνος μας καὶ τονίζει πῶς μὲ τὴν κατάσταση αὐτὴ ὑποθηκεύεται ἡ Ἐλευθερία, ἡ Δημοκρατία καὶ ἡ Ἐθνική μας ἀξιοπρέπεια. Δραματικά τονίζεται πῶς ἡ ἀντοχὴ καὶ ἡ ὑπομονὴ τῶν ἀνθρώπων ἐξαντλήθηκαν. Κάνει λόγο γιά δημιουργικὲς ἐνέργειες πού θὰ μᾶς βγάλουν ἀπὸ τὴν κρίση καὶ τονίζει «ὅτι μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστη στίς δυνατότητές μας μποροῦμε νὰ τὰ καταφέρουμε... Ἡ Ἑλλάδα μας, γράφει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, μπορεῖ νὰ σταθεῖ στὰ πόδια της. Μπορεῖ καὶ πάλι νὰ τραβήξει μπροστὰ»²⁵.

Μετά ἀπὸ τόν παρηγορητικό καὶ στηρικτικό λόγο τῆς Ἐκκλησίας σπουδαία εἶναι καὶ ἡ προσφορὰ ὑλικῶν ἀγαθῶν στοὺς ἀνθρώπους. Στό δελτίο τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 2010 διαβάζουμε: «Σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν κατὰ τόπους Ἱερῶν Μητροπόλεων, ἐκτός τῶν Γενικῶν καὶ Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, τὰ ὁποῖα ἀνέρχονται σέ 2.325, λειτουργεῖ ἐπιτυχῶς:

- 10 Βρεφονηπιακοὺς Σταθμοὺς.
- 10 Παιδικοὺς Σταθμοὺς γιά νὰ μποροῦν νὰ ἐργασθοῦν οἱ μητέρες τῶν παιδιῶν.
- 19 Στέγες Γερόντων στὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.
- 66 Γηροκομεῖα στίς Ἱερές Μητροπόλεις.
- 13 Θεραπευτήρια Χρονίως Πασχόντων.
- 8 Ἰδρύματα γιά ἄτομα μὲ εἰδικές ἀνάγκες.
- 10 Νοσοκομεῖα -Ἱατρεῖα.
- 7 Ἰδρύματα Ψυχικῆς Ὑγείας.
- 6 Ξενῶνες γιά ἀστέγους.

25. *Ρομφαία*, 2 Φεβρουαρίου 2012.

- 1 Ξενώνας γιὰ τὴν φιλοξενία συγγενῶν-συνοδῶν ἀσθενῶν στὴν Ἱερά Μητρόπολη Σύρου.
- 36 Οἰκοτροφεῖα Ὀρφανοτροφεῖα, Ἰδρύματα Παιδικῆς Προστασίας.
- 195 Κέντρα ἀγάπης (Συσσίτια) Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων. Μερίδες φαγητοῦ ἡμερησίως 34.964 (Σήμερα ἔχουν ἀύξηθεῖ σημαντικά)».

Τὰ στοιχεῖα αὐτά εἶναι τοῦ 2010. Ἀπό τότε πολλά ἔχουν προστεθεῖ. Νέα κέντρα ἀγάπης (δηλ. Συσσίτια), Κοινωνικά παντοπωλεῖα, διανομές ρούχων κ.λ.π. Στὴν ἐκστρατεία τοῦ ΣΚΑΪ ἀνταποκρίθηκε θετικά ὁ κόσμος, καί ἡ Ἐκκλησία, πού ἦταν ὁ τελικός ἀποδέκτης τῶν τροφίμων καί ρούχων, τὰ ἀξιοποίησε πολὺ θετικά. Ἐδῶ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πὼς καί ἄλλες Ἐκκλησίες, ὅπως τῆς Κύπρου, ἦλθαν ἀρωγοὶ στὴν προσπάθεια παροχῆς τροφίμων καί ρούχων στό λαό.

Συνεχίζοντας τὴν ἀπαρίθμηση τῶν κοινωνικῶν καί πνευματικῶν παροχῶν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Λαό σημειώνουμε.

- Φοιτητικά Οἰκοτροφεῖα:
  - 1 τῆς Ἱεράς Συνόδου (Ἀλλοδαπῶν φοιτητῶν).
  - 1 τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (Θεολογικό Οἰκοτροφεῖο).
  - 2 τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Ἡλείας καί Σύρου στὴν Ἀθήνα.
- 11 Φοιτητικά Οἰκοτροφεῖα σέ Ἐπαρχιακές Μητροπόλεις.

Ἐπίσης λειτουργοῦν Κέντρα Κοινωνικῆς Συμπαραστάσεως, εὐρέσεως ἐργασίας, καθὼς καί λειτουργία Προγράμματος «Βοήθεια στό Σπίτι» ἐπιπλέον Σχολές Γεωργικές, Οἰκοκυρικῶν, Βυζαντινῆς καί Εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς, φροντιστήρια σχολικῶν μαθημάτων κ.λ.π.

Ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή ἔχει τὸ Πρόγραμμα διανομῆς φαγητοῦ σέ ἀστέγους «Κιβωτός ἀγάπης», χῶρο γιὰ προσφορά δωρεάν ρουχισμοῦ «Ταβιθᾶ», καθὼς καί τὸ Ἰδρυμα Ψυχοκοινωνικῆς ἀρωγῆς καί στήριξης «ΔΙΑΚΟΝΙΑ». Σέ διάφορες Ἱερές Μητροπόλεις λειτουργοῦν παρόμοια κέντρα διανομῆς τροφίμων καί ρουχισμοῦ.

Λειτουργεῖ ἐπίσης πρόγραμμα τῆς Ἱεράς Συνόδου ὑποδοχῆς μεταναστῶν καί προσφύγων μέ 2 γραφεῖα (Ἀθήνα, Θεσσαλονίκη).

Ἐπιπλέον λειτουργοῦν 30 διάφορα ἰδρύματα σέ Ἱερές Μητροπόλεις, ἱεραποστολικά, φιλανθρωπικά, συμπαραστάσεως κρατουμένων, πνευματικῆς καί κοινωνικῆς συμπαραστάσεως, ἀποκαταστάσεως ἀπόρων καί ἀγάμων μητέρων.

Οἱ φιλοξενούμενοι κατὰ τὸ ἔτος 2011 (διαμονή, σίτιση, ἰατροφαρμακευτικὴ περίθαλψη) ἀνῆλθαν στὰ Ἰδρύματα τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων στὸν ἀριθμὸ 5.862.

Ἀξιοσημεῖωτο γεγονός εἶναι ἡ λειτουργία 54 κατασκηνώσεων σέ διάφορες Ἱερές Μητροπόλεις μέ χιλιάδες παιδιὰ- περίπου 14340 παιδιὰ καί νέοι κατὰ τοὺς θερινούς μῆνες- καί ἡ φιλοξενία ὁμογενῶν οἰκογενειῶν ἀπὸ τὸ Ἐξωτερικό, κατόπιν σχετικοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν γιὰ τὴ γνωριμία τῆς Πατρίδος καί τὴν ἐκμάθηση τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Βασικὴ προσφορά εἶναι ἡ λειτουργία τραπεζῶν αἵματος στὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, σέ κάθε Ἱερό Ναό της, δηλ. σέ 145 Τράπεζες αἵματος καί 35 στὴν περιφέρεια

δηλ. στὶς Ἱερές Μητροπόλεις.

Ἐπί πλέον γιὰ τὸ ἔτος 2010 ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατέβαλε τὸ ποσὸν τῶν 600.000 χιλ. Εὐρώ γιὰ Ὑποτροφίες 100 Ἑλλήνων φοιτητῶν πού σπουδάζουν στὸ Ἐξωτερικὸ καὶ σέ Ἀλλοδαπούς φοιτητές πού κάνουν σπουδές στὰ Ἑλληνικά Πανεπιστήμια.

Ἀκόμη συνεχίζοντας τὸ πρόγραμμα ἐπιδοτήσεως τοῦ τρίτου τέκνου στὴν Θράκη, ἡ Ἐκκλησία κατέβαλε γιὰ τὸ ἔτος 2010 συνολικὰ τὸ ποσὸν τῶν 1.086.276 Εὐρώ σέ 917 οἰκογένειες. Τὸ 2011 ἐδόθησαν 4285 ἐπιδόματα, δηλ. 868.704 Εὐρώ, σέ διάφορες οἰκογένειες. Συνολικὰ ἀπὸ τὸ ἔτος 1999 ἕως τὸ 2011 δόθηκαν 49.931 ἐπιδόματα, πού ἀντιστοιχοῦν σέ 11.296.096 Εὐρώ.

Ὁ συγκεντρωτικὸς πίνακας ἐξόδων Φιλανθρωπικῆς διακονίας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων κατὰ τὸ ἔτος 2010 ἦταν 96.234.510, 47 εὐρώ.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ μποροῦμε νὰ κάνουμε ἰδιαίτερη μνεῖα τῆς Μ.Κ.Ο. «Ἀποστολή», πού δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸ Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο τὸν Β' τὸ 2010 καὶ καθορίσθηκαν οἱ ἐπιδιωκόμενοι σκοποὶ τῆς πού εἶναι ἡ προνοιακὴ καὶ φιλανθρωπικὴ δραστηριότητα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μέσα σ' ἓνα περιβάλλον ἀξαναόμενης κοινωνικῆς κρίσης, ὅπως λέγει καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς Κωνσταντῖνος Δήμητρας²⁶. «Στοχεύει στὴ συστηματικὴ καὶ δυναμικὴ τῆς συμμετοχῆ σέ ἔργα μὲ ἀναπτυξιακὴ ἀφ' ἑνός καὶ φιλανθρωπικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ ἀφ' ἑτέρου διάσταση, ἐστιάζοντας στοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς φροντιδας, πρόνοιας καὶ συνοχῆς, τῆς υγείας, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ περιβάλλοντος στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἔξωτερικὸ. Οἱ διεθνεῖς τῆς δράσεις καὶ προγράμματα ἀναπτύσσονται σέ συνεργασία μὲ τίς κατὰ τόπους Μητροπόλεις τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ ἀναπτυσσόμενες χῶρες, μὲ ἔμφαση τὴν Ἀφρική, τὴν Νοτιανατολικὴ Ἀσία, τὰ δυτικὰ Βαλκάνια καὶ τὴ μέση Ἀνατολή, ἐνῶ ἐτοιμάζεται νὰ προωθήσει ἀντίστοιχες πρωτοβουλίες στὴ Λατινικὴ Ἀμερική»²⁷. Καθημερινὰ διανέμονται μὲσω αὐτῆς συσσίτια μὲ 10.000 μερίδες φαγητοῦ γιὰ ὅλους τοὺς ἐνδεεῖς χωρὶς διάκριση. Δημιούργησε Κοινωνικὸ Παντοπωλεῖο στὸ Μοσχάτο σέ συνεργασία μὲ τὸ Δῆμο γιὰ 200 οἰκογένειες. Σχεδιάζονται καὶ ἄλλα κοινωνικά παντοπωλεῖα. Ἀκόμη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξυπηρετουμένων ἀσθενῶν τῶν Κέντρων Ἡμέρας καὶ τῶν Κινητῶν Μονάδων κατὰ τὸ ἔτος 2011 ἀνῆλθε στοὺς 13.194. Τὸ οἰκοτροφεῖο τὸ ὑποστηριζόμενο ὑπὸ τῆς Μ.Κ.Ο. φιλοξενεῖ 15 χρόνια ψυχικὰ ἀσθενεῖς ἐνήλικες μὲ δευτερογενεῖς ψυχικὲς διαταραχές πού νοσηλεύονταν στὸ Ψυχιατρικὸ Νοσοκομεῖο Ἀττικῆς «Δρομοκαϊτειο». Στὸ ξενώνα ὑποδοχῆς καὶ φιλοξενίας 20 ἀτόμων στὴν Ἀθήνα αὐτὴ τὴ στιγμή διαμένουν 66 πρόσφυγες. Προσφέρονται μαθήματα ἐκμάθησεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, προκειμένου νὰ γνωρίσουν οἱ ἄλλοδαποὶ τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα καὶ τὸν Ἑλληνορθόδοξο πολιτισμὸ. Τοῦ προγράμματος αὐτοῦ ἐπωφελοῦνται 54 ἄλλοδαποὶ - ἄλλογενεῖς. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ, δηλ. νὰ γνωρίσουν Ἕλληνες καὶ ξένοι τὸν πολιτισμὸ μας, ἀλλὰ καὶ νὰ βοηθηθοῦν ποικιλοτρόπως οἱ μαθητές τῶν σχολείων, ἀπεστάλησαν χιλιάδες βιβλία καὶ γραφικὴ ὕλη στὴ Σάμο, στὴν Κάλυμνο, στὴ Λήμνο, στὸ Καστελόριζο, στὴ Λέσβο, στὴ Χό, στὴ Σαμοθράκη, στὴν Κώ, στὴ Ρόδο, στὴ Σύμη, στὴ Φλώρινα, στὸ Ἀμύνταιο

26. Βλ. Πρόλογον εἰς τὸ ἡμερολόγιο τῆς Ἀποστολῆς τοῦ 2012.

27. Στοιχεῖα προσφερόμενα ἀπὸ τὴν Μ.Κ.Ο. Ἀποστολή.

καί στίς Πρέσπες. Στό τμήμα δομῶν καί κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν καί στό Γραφεῖο ψυχολογικῆς καί συμβουλευτικῆς ὑποστηρίξεως καταγράφηκαν 190 περιστατικά. Ἔχει ἐγκαινιασθεῖ πρότυπη μονάδα ἀντιμετωπίσεως τῆς νόσου Alzheimer. Τέτοια κέντρα υγείας διαφόρων ἀσθενειῶν ἔχουν δημιουργηθεῖ παράλληλα καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς πατρίδος μας, ὅπως π.χ. στή Σπάρτη, στήν Καρδίτσα, στή Χίο, Ἱεράπετρα, Νεάπολη καί Ἀργοστόλι. Ἔχει σχεδιασθεῖ πρόγραμμα δράσεως, «Ἡ Ἐκκλησία στό σπίτι», μέ σκοπό τή στήριξη 1.800 οἰκογενειῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς μέ μηνιαία δέματα ἀγάπης. Προσπάθησε νά καλύψει τίς ἀνάγκες σέ τροφίμα, φάρμακα καί ἄλλα εἶδη κατόπιν αἰτήσεων τους διαφόρων Ἱερῶν Μητροπόλεων, ἐνοριακῶν κέντρων, συλλόγων καί ἄλλων φορέων. Συνολικά ἡ Μ.Κ.Ο. προσέφερε μέχρι 31 Δεκεμβρίου τοῦ 2011 22.726 κιλά τροφίμα, 20.106 τεμάχια εἰδῶν ἀτομικῆς φροντίδας καί ὑγιεινῆς, 12.607 βιβλία ἐκπαιδευτικοῦ περιεχομένου, 1164 τεμάχια εἰδῶν γραφικῆς ὕλης, 500 τεμάχια παιχνίδια καί 1673 τεμάχια φαρμακευτικοῦ ὕλικου. Ὁ Μακαριώτατος γιά τήν προσπάθεια αὐτή τονίζει: «Ὅλοι νά βοηθήσουμε γιά νά ἀλλάξει ἡ ζωὴ μας». Ὁ καθένας μπορεῖ μέ τίς δυνάμεις του, μικρότερες ἢ μεγαλύτερες, δέν ἔχει σημασία, νά προσφέρει τά δομικά ὕλικά ἐκεῖνα πού ἀπαιτοῦνται γιά ἕναν καλύτερο κόσμο πού ὅλους τούς χωρᾶ καί ὅλους τούς ἀναγνωρίζει ὡς εἰκόνες τοῦ Θεοῦ. Αὐτό πού κυρίως χρειάζεται εἶναι ἡ Ἀγάπη. Ὅμως δέν ἀρκεῖ νά στρέφουμε τό βλέμμα μας στά προβλήματα τῶν πιό ἀδύναμων ἀδελφῶν μας ἢ νά ὀμιλοῦμε ἀπλῶς γιά αὐτά, ὡς ἐκ τοῦ μακρόθεν παρατηρητές, ἀλλά νά συμμετέχουμε ὡς μικροί καταλύτες στήν καθημερινή ἀντιμετώπιση καί λύση τους. Πρέπει ὅλοι νά βοηθήσουμε, γιά νά ἀλλάξει ἡ ζωὴ μας»²⁸.

Ὅλα τά ἰδρύματα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων ἀνέρχονται περίπου σέ 700. Τό κοινωνικό καί φιλανθρωπικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας γίνεται, γράφει ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ἱεροθέος, μέσα «στά πλαίσια τῆς Ὁρθόδοξης ἀνθρωπολογίας καί μέσα στήν ἀτμόσφαιρα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Δέν πρόκειται γιά προσφορά μόνον ὕλικῶν ἀγαθῶν γιά τήν συντήρηση τοῦ σώματος, ἀλλά γιά τήν ποιμαντική διακονία ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία δέν βλέπει τόν ἀνθρώπο σάν ἕνα ἐξάρτημα τῆς κοινωνίας, οὔτε σάν μιά ζωντανή μηχανή, ἀλλά ὡς κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωση Θεοῦ». Τό ἀκόμη καταπληκτικότερο εἶναι ὅτι στόν τομέα τῆς φιλανθρωπίας καί τῆς ἀγάπης προσφέρουν τίς ὑπηρεσίες τους ἐθελοντικά πολλά πρόσωπα τῆς Ἐκκλησίας, ὅποτε καλλιεργεῖται σέ μεγάλο βαθμό ὁ ἐθελοντισμός, ὁ ὁποῖος στίς σύγχρονες ὑλιστικές κοινωνίες μέ τήν συμφεροντολογική νοοτροπία τείνει νά σβησθῆ, νά ἐξαφανισθῆ. Αὐτό δείχνει καί τή θέση τῆς Ἐκκλησίας στήν κοινωνία. Οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ἀφουγκράζονται τόν πόνο τῶν ἀνθρώπων καί ἀνταποκρίνονται σέ αὐτόν, προσπαθοῦν νά ἀνακουφίσουν τούς ἀνθρώπους ἀπό τίς ποικίλες δυσκολίες πού ἔχουν. Οἱ ρίζες τῆς ποιμαίνουσας Ἐκκλησίας στό λαό εἶναι πολλές καί μεγάλες καί δέν μπορεῖ κανεὶς εὐκολα νά τίς ἀποκόψῃ. Κανένας κομματικός μηχανισμός καί καμμία ἄλλη ὀργάνωση δέν ἐπιτελεῖ ἕνα τέτοιο μεγάλο ἔργο, ὅπως ἡ Ἐκκλησία»²⁹. Ἀπόδειξη ὅλων αὐτῶν εἶναι οἱ πίνακες φιλανθρωπίας πού παραθέσαμε παραπάνω.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ ἐδῶ νά ἀναφέρουμε μερικές γνῶμες τῶν Πατέρων γιά τή

28. Ἐκ τῶν προσφερθέντων στατιστικῶν στοιχείων τῆς Μ.Κ.Ο.

29. Περιοδικό *Παρέμβαση*. Ἀπρίλιος 2000, τεῦχος 51 καί *Ἐνιαύσιον* 2000, σελ. 66.

φιλανθρωπία. Ἡ φιλανθρωπία ἢ, ὅπως τήν ὀνομάζουμε ἐλεημοσύνη, δέν εἶναι τυχαία πράξη. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τόν ἔρανο πού ἔκανε γιά τούς χριστιανούς τῶν Ἱεροσολύμων τόν ὀνομάζει «χάριν». «Ὅταν δέ παραγένωμαι, οὓς ἐάν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τήν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ»³⁰. Ἄς δοῦμε τώρα πῶς ἐρμηνεύει τό χωρίο αὐτό ὁ ἱερός Χρυσόστομος· «Καί ὅρα πῶς ἑαυτοῦ πανταχοῦ μέμνηται, καί οὐδαμοῦ ἐπιλανθάνεται· οὐδέ γάρ ἐνταῦθα ἐντολήν ἐκάλεσεν, οὐδέ ἐλεημοσύνην, ἀλλά χάριν· δεικνύς ὅτι καθάπερ νεκρούς ἐγείρειν καί δαίμονας ἐλαύνειν καί λεπρούς καθαίρειν χάριτος ἔργον ἐστίν· οὕτω καί πενίαν διορθοῦν, καί τοῖς δεομένοις χεῖρα ὀρέγειν, καί πολλῶ μᾶλλον τοῦτο ἢ ἐκεῖνο· ἀλλ' εἰ καί χάρις ἐστι, καί τῆς ἡμετέρας δεῖται σπουδῆς καί προθυμίας, ἵνα ἐλώμεθα καί βουληθῶμεν καί τῆς χάριτος ἀξίους ἑαυτούς παρασκευάσωμεν»³¹. Κάνοντας φιλανθρωπία μεταδίδουμε τή χάρη τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τήν πλευρά μας χρειάζεται σπουδή νά ἐνεργοποιήσουμε τό χάρισμα αὐτό τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος στήν ἴδια ὁμιλία κάνει λόγο γιά ἀδιάκριτη ἐλεημοσύνη· «διόρθου τήν πενίαν, λῦε τόν λιμόν, ἀπάλλαττε θλίψεως, μηδέν περαιτέρω περιοργάζου. Εἰ γάρ μέλομεν βίους ἐρευνᾶσθαι, οὐδέποτε οὐδένα ἄνθρωπον ἐλεήσωμεν»³². Πάνω στή βάση αὐτή στέκεται ἡ Ἐκκλησία καί κάνει φιλανθρωπία ἀδιάκριτα σ' ὅλους, χριστιανούς καί μή, γιατί στόν καθένα βλέπει τήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Νικόλαος ὁ Καβάσιλας ἐρμηνεύοντας τό μακαρισμό τοῦ Κυρίου «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοί ἐλεηθήσονται»³³, θά πεῖ ἐμφαντικά πῶς τό ἄθλον τῶν ἐλεημόνων εἶναι νά τύχουν τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ καί «Βασιλείαν λαβεῖν»³⁴.

Συνεχίζουμε, μετά τήν μικρή αὐτή παρέμβαση, τήν ἀπαρίθμηση τῶν στοιχείων τῆς φιλανθρωπικῆς δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς δοῦμε μερικές δραστηριότητες τῆς εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Μεταναστῶν, Προσφύγων καί παλινοστούντων στά ἔτη 2006 – 2011. Πρῶτα ἡ Ἐκκλησία διοργάνωσε συνέδριο στό διορθόδοξο κέντρο τῆς Πεντέλης μέ σκοπό τή μαρτυρία της πάνω στά μεταναστευτικά θέματα. Ἡ ἐπιτροπή μέ τήν παρουσία της ἢ καί μέ εἰσηγήσεις της συμμετεῖχε καί σέ ἄλλα συνεδρια καί ἡμερίδες. Τό μετανάστη δέν τόν δεχόμεθα σάν ἕνα ἐνοχλητικό ἐπισκέπτη, ἀλλά σάν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Μετά ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐνέκρινε τή διοργάνωση τριῶν κύκλων συζητήσεων σέ ἐνορίες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὅπου παρατηρεῖται σημαντική συγκέντρωση μουσουλμάνων μεταναστῶν. Σέ αὐτές τίς συνάξεις θά ἐθίγοντο θέματα γιά τίς διακρίσεις πού ὑφίστανται οἱ μετανάστες καί ἡ συνεργασία σέ πρακτικά θέματα Ὁρθοδόξων κληρικῶν μέ τούς ὑπευθύνους θρησκευτικούς ἀρχηγούς τους. Σκοπός τῶν συναντήσεων αὐτῶν εἶναι ἡ ἀποφυγή παρανοήσεων καί κακῶν νοοτροπιῶν ἀπέναντι στούς μετανάστες καί ἡ καλλιέργεια εὐλικρινοῦς ἐπικοινωνίας καί ἀλληλογνωριμίας. Τελευταῖα ἐξετάζονται καί οἱ ἐπιπτώσεις τῆς κρίσεως στούς μετανάστες. Ἡ ὑλική βοήθεια στούς μετανάστες παρέχεται ἀδιάκριτα, ὅπως καί στούς ἄλλους συμπολίτες τῆς πατρίδος μας.

30. Α' Κορ. 16,3.

31. Περὶ ἐλεημοσύνης, ἐκδόσεις Διώτη, τ. 36ος, σελ. 199.

32. Ὅπ.π., σελ. 205.

33. Ματθ. 5, 7.

34. Εἰς τήν θείαν Λειτουργίαν, S.C., τ. 4, σελ. 114.

ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΚΑΝΕΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΟ ΕΚΑΝΕ
ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΤΗΝ ΕΜΠΟΔΙΣΑΝ;

Πολλά θὰ μπορούσε νὰ κάνει ἡ Ἐκκλησία ἀκόμη, ἐάν εἶχε τὰ ἀνάλογα χρήματα καὶ τὴν ἀμέριστη συμπαράσταση τῆς Πολιτείας. Πολλές φορές μᾶς καταλαμβάνει πικρία, ἐάν σκεφθοῦμε τί ἔχει δώσει ἡ Ἐκκλησία στὴν Πολιτεία γιὰ τὸ λαό μας καὶ ποιά ἦταν ἡ συμπεριφορὰ τῶν κρατούντων ἀπέναντι σ' Αὐτήν. Αναφέρουμε ἐνδεικτικά μερικά στοιχεῖα ἀπὸ τὸ ἄρτι κυκλοφορῆσαν βιβλίο τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου ὑπὸ τὸν τίτλο «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ». Πρῶτα πρῶτα τονίζεται ἡ βαθιὰ ἄγνοια τῶν κρατούντων καὶ ἄλλων πολλῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων γύρω ἀπὸ τὰ οἰκονομικά τῆς Ἐκκλησίας. Νομίζουν πὼς ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀμύθητη περιουσία, ἐνῶ ἡ πραγματικότητα εἶναι ὅτι τὰ σημερινὰ διαθέσιμα χρήματα τοῦ Κεντρικοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐπαρκοῦσαν μέχρι τὸν περασμένο Δεκέμβριο τοῦ 2011. Καὶ τὸ πρῶτο πρόβλημα πού ἀναφέρεται εἶναι μὲ τὴν πληρωμὴ τῶν διακοσίων περίπου ὑπαλλήλων, πού μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τὸν Ἐκκλησιαστικό Ὄργανισμό³⁵.

Δέν εἶναι μόνο ἡ ἠθελημένη ἢ μὴ ἄγνοια τῶν κρατούντων, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι «πολλοὶ δημοσιογράφοι καὶ διάφορα Μ.Μ.Ε., ἐνῶ ἔχουν τίς δυνατότητες νὰ προσεγγίσουν τὸ θέμα μὲ ἀντικειμενικότητα καὶ νὰ ἐκφράσουν τὴν ἀλήθεια, προτιμοῦν τὸ δρόμο τῆς ἀνεξέλεγκτης φαντασίας, ἐπιδίδονται στὸ ἄθλημα τῆς καχυποψίας καὶ τῆς ἀνειλικρίνειας καὶ κάνουν λόγο γιὰ θησαυρούς καὶ πακτωλούς χρημάτων, πού δῆθεν κρύπτονται ἀντάρεςκα καὶ ἐγωϊστικὰ σὲ ἐκκλησιαστικά θησαυροφυλάκια»³⁶. Ἀκόμη καὶ διακεκριμένοι ἐπιστήμονες, ἀγνοῶντας τὴν σημερινή Ἐκκλησιαστικὴ κατάσταση, προτείνουν δήμευση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, παύση τῆς μισθοδοσίας τοῦ κλήρου καὶ πολλά ἄλλα³⁷. Ντόπιες καὶ ξένες ἐφημερίδες ἀναμασσοῦν τὰ μυθεύματα γιὰ τεράστια περιουσία τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους μέχρι σήμερα τὸ 96% τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας ἔχει παραχωρηθεῖ, δήμευθεῖ καὶ ἀπαλλοτριωθεῖ ἀπὸ τὸ κράτος, χωρὶς οὐσιαστικές ἀποζημιώσεις. Στὸ βιβλίο τοῦ Μακαριωτάτου ὑπάρχουν λεπτομερεῖς πίνακες ἑκατοντάδων ἐκκλησιαστικῶν ἀγροτικῶν κτημάτων ἄνευ καταβολῆς ἀποζημιώσεων μέχρι σήμερα³⁸. Ὅλες αὐτές οἱ δήμευσεις, παραχωρήσεις καὶ ἀπαλλοτριώσεις ὑπόβαθρο εἶχαν τὴ μισθοδοσία τοῦ κλήρου. Θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ μισθοδοσία τῶν κληρικῶν μας ἀγοράσθηκε μὲ βαρῦτατο λύτρο καὶ τίμημα. Ἐδῶ δέν πρέπει νὰ παραβλέψουμε καὶ τὰ δικά μας, δηλ. τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως λάθη. Αναφέρουμε ἐνδεικτικά μερικές προσφορές τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκη, ὅπου καὶ εὐρισκόμεθα, ὡς δείγματα καλῆς θελήσεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ κράτος. Παραχωρήθηκαν ἐκτάσεις γιὰ τὸ στρατωνισμό τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ (ὅπου εἶναι σήμερα ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη). Ἡ ἔκταση ὅπου εἶναι σήμερα τὸ Ναυτικὸ νοσοκομεῖο, ὁ Ἀνδριάντας τοῦ Βενιζέλου, τὸ Μέγαρο μουσικῆς, ἡ Ἀμερικανικὴ

35. Ἱερωνύμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, *Ἐκκλησιαστικὴ Περιουσία καὶ Μισθοδοσία τοῦ Κλήρου*, Ἀθήναι 2012, σελ. 13).

36. Ὁπ.π., σελ. 11.

37. Ὁπ.π.

38. Ὁπ.π., σελ. 85.

πρεσβεία, ἡ Πλατεῖα Στέγη Πατρίδος, τὸ Πολεμικὸ μουσεῖο, ἡ Μαράσλειος Ἀκαδημία, τὸ Νοσοκομεῖο Εὐαγγελισμός, τὸ Πολυτεχνεῖο, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἡ Ἐθνικὴ βιβλιοθήκη, τὸ Ἀρεταίειον Νοσοκομεῖο, τὸ Νοσοκομεῖο Παίδων, τὸ Νοσοκομεῖο Σωτηρία, ἔκταση 250 στρεμμάτων στό γουδί πρὸς ἐξυπηρέτηση στρατιωτικῶν ἀναγκῶν, ἡ Γεννάδιος Βιβλιοθήκη, τὸ Μετσόβειον Πολυτεχνεῖο κ.ἄ.³⁹.

Ἄς δοῦμε ἀπὸ τὴ μεγάλη περιουσία τῆς Ἐκκλησίας τί ἔχει ἀπομείνει. Γενικὸ Σύνολο Δασῶν καὶ Δασικῶν ἐκτάσεων 224.416,924 στρέμματα καὶ Γενικὸ Σύνολο χορτολιβαδικῶν ἐκτάσεων 7.552.628 στρέμματα. Χιλιάδες στρέμματα εἶναι δάση, πού δὲν μποροῦν νὰ ἀξιοποιηθοῦν.

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι τὰ δεσμευμένα ἀκίνητα ἀπὸ τὸ κράτος, πού ἐάν ἀπεγκλωβίζονταν, θὰ παρεῖχαν τὴ δυνατότητα νὰ τὰ ἀξιοποιήσει ἡ Ἐκκλησία καὶ νὰ διαθέσει τὰ προϊόντα χρήματα σέ ἔργα ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας. Ἔχουν δεσμευθεῖ π.χ. στὴν περιοχὴ Βουλιαγμένης συνολικὴ ἐπιφάνεια 603.263,68 τ.μ. μὲ συνολικὴ ἀντικειμενικὴ ἀξία 347.739.914,40 εὐρώ. Στὴν περιοχὴ τῶν Ἀθηνῶν συνολικὴ ἐπιφάνεια 16.314,52 τ.μ. μὲ συνολικὴ ἀντικειμενικὴ ἀξία 32.234.881,25 εὐρώ. Στὴν περιοχὴ Θεσσαλονίκης συνολικὴ ἐπιφάνεια 3.861,46 τ.μ. μὲ συνολικὴ ἀντικειμενικὴ ἀξία 7.381.946,53 εὐρώ.

Ἐάν ἀπεδεσμεύοντο ὅλα αὐτά, τότε ἡ Ἐκκλησία θὰ εἶχε στά χέρια τῆς μιά οικονομικὴ ἄνεση γιὰ τὰ καλὰ τῆς ἔργα. Πάντοτε δίδονται ὑποσχέσεις πὼς θὰ τακτοποιηθεῖ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ παραμένουν μόνον ὑποσχέσεις, χωρὶς νὰ ὑλοποιηθοῦν ποτέ.

Ἐπειδὴ κατὰ κανόνα ἀκούγεται πὼς ἡ Ἐκκλησία φοροδιαγεύγει ἢ εἶναι ὁ μοναδικὸς στὴν Ἑλλάδα θεσμός πού ἀπαλλάσσεται σκανδαλωδῶς, οἱ οικονομικὲς ὑπηρεσίες τῆς Ἐκκλησίας μας μᾶς πληροφοροῦν πὼς τὸ 2011 κατεβλήθησαν φόροι ἐκ μέρους τῆς Ε.Κ.Υ.Ο καὶ τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων (Μονές, Ἐκκλησιαστικά Ἰδρύματα, Ἐνορίες) ὕψους 12.584.139,92 εὐρώ.

Ἀναλυτικώτερα πληρώνουμε τούς ἑξῆς φόρους:

1. Φόρο ἐπὶ τῶν κατ' ἔτος μισθωμάτων, πού εἰσπράττει τὸ Κράτος ἀπὸ ἀκίνητα, μὲ συντελεστὴ 20% ἐπὶ τῆς ἀξίας τους.
2. Συμπληρωματικὸ φόρο ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων ἀπὸ οἰκοδομές καὶ ἐκμισθώσεις γαιῶν, μὲ συντελεστὴ 3,6%.
3. Προκαταβολὴ τοῦ φόρου (γιὰ τὸ ἐπόμενο ἔτος), μὲ συντελεστὴ 55% ἐπὶ τῆς ἀξίας του παραπάνω συμπληρωματικοῦ φόρου.
4. Φόρο ἐπὶ τῆς ἀκίνητης περιουσίας, μὲ συντελεστὴ 3% ἐπὶ τῆς ἀντικειμενικῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων (ἐκτός ἂν πρόκειται γιὰ οἰκοδομήματα λατρευτικῆς, θρησκευτικῆς ἢ κοινωφελοῦς χρήσεως π.χ. Ἰ. Ναοί, γηροκομεῖα, χῶροι συσσιτίων).
5. Φόρο ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν καὶ δωρεῶν, μὲ συντελεστὴ 0,5% ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν δωρηθέντων.
6. Χρέος χαρτοσήμου καὶ δικαιώματα ΟΓΑ συνολικοῦ ποσοστοῦ 2,40% ἐπὶ χρηματικῆς παροχῆς πιστῶν πρὸς τούς Ἰ. Ναούς λόγω ἱεροπραξιῶν.

Ἐπίσης τὰ νομικά πρόσωπα τῆς Ἐκκλησίας παρακρατοῦν καὶ ἀποδίδουν στίς Δ.Ο.Υ. τὰ παρακάτω φορολογικὰ ἔσοδα:

39. Ὁπ.π., σελ. 189.

1. Φόρο μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν γιά τούς ἐκκλησιαστικούς ὑπαλλήλους καί συνεργάτες τους, πού ἀμείβονται ἀπό τόν προϋπολογισμό τους.
2. Φ.Π.Α. μέ τούς προβλεπόμενους συντελεστές γιά ὑπηρεσίες καί ἀγαθά.
3. Φόρο εισοδήματος μέ συντελεστή 8% σέ ὅλα τά τιμολόγια παροχῆς ὑπηρεσιῶν.
4. Φόρο εισοδήματος μέ συντελεστή 4% σέ ὅλα τά δελτία ἀποστολῆς ἀγαθῶν καί μέ συντελεστή 1% γιά τά ὑγρά καύσιμα.

Ἡ Ἐκκλησία δέ ζήτησε ποτέ ἄνιση μεταχείριση ἐν σχέσει μέ τά ἄλλα θρησκευματα καί δόγματα καί μέ τούς ὑπόλοιπους φορολογούμενους μή κερδοσκοπικούς ὀργανισμούς τῆς χώρας⁴⁰.

ΤΙ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μᾶς δίνει ἕνα χαρακτηριστικό τοῦ ἀνθρώπου: «διπλοῦν γάρ τοῦτο τό ζῶον, ὁ ἄνθρωπος, λέγω, ἐκ δύο συγκείμενος οὐσιῶν, τῆς μέν αἰσθητῆς, τῆς δέ νοητῆς, ψυχῆς, λέγω, καί σώματος, καί ἐν οὐρανῷ καί ἐν γῆ συγγένειαν ἔχων»⁴¹. Ἀφοῦ τό πρόσωπο τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖται ἀπό δύο στοιχεῖα, τήν ψυχή καί τό σῶμα, ἡ Ἐκκλησία θά φροντίσει μέ ὅλες τῆς τίς δυνάμεις νά ἐνισχύσει τόν ὅλον ἄνθρωπο. Ἄλλωστε ὁ Χριστός, ὅταν ἔγινε ἄνθρωπος, τόν ὅλον ἄνθρωπο προσέλαβε. Αὐτόν τόν ἄνθρωπο πού εἶναι «ἐν μικρῷ μέγας», πού εἶναι «ἐπόπτης τῆς ὄρατῆς κτίσεως καί μύστης τῆς νοουμένης, Βασιλεύς τῶν ἐπί γῆς, βασιλευόμενος ἄνωθεν, ἐπίγειος καί οὐράνιος, πρόσκαιρος καί ἀθάνατος, ὄρατός καί νοούμενος, μέσος μεγέθους καί ταπεινότητος, πνεῦμα καί σάρξ. Πνεῦμα διά τήν χάριν καί σάρκα διά τήν ἔπαρσιν...ζῶον ἐνταῦθα οἰκονομούμενον καί ἀλλαχοῦ μεθιστάμενον, καί πέρας τοῦ μυστηρίου, τῇ πρὸς Θεόν νεύσει θεούμενον»⁴². Δέν ἐπιτρέπεται νά τηροῦμε ἀπέναντι στόν ἄνθρωπο μονοφυσιτική στάση· ὅλα νά γίνονται γιά τό σῶμα. Οὔτε πάλι νά περιοριζόμεθα μόνο στά λεγόμενα «πνευματικά». Ἡ Ἐκκλησία θά ἐνθαρρύνει στόν καιρό αὐτό τῆς κρίσεως μέ κηρύγματα, ὁμιλίες, λειτουργίες, ἐξομολογήσεις, κατηχήσεις, προσωπικές ἐπαφές, ἀνοχές καί ἄλλες παραστάσεις τό φρόνημα τοῦ λαοῦ μας πού ἔχει καταπέσει καί κινεῖται μεταξύ τῆς ἀπελπισίας καί μοιρολατρίας. Θά τονίσουμε πώς ὅλοι οἱ πειρασμοί ἔχουν ἡμερομηνία λήξεως. Μεγαλύτερη ἐπίδραση ἀπό τά ὑλικά ἀγαθά ἔχει ἡ παρουσία τοῦ ποιμένου στήν καθημερινή ζωή τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτοί πού κανονίζουν τίς τύχες μας πολλές φορές ἀγνοοῦν πώς εἴμαστε πλάσματα μέ εὐαισθησίες, συναισθήματα, ἀντοχές καί προσδοκίες. Μᾶς ἀξιολογοῦν μέ τά χρήματα, μέ τούς φόρους, μέ τίς κρατήσεις καί φοροδιαφυγές. Ἀντίθετα ἡ Ἐκκλησία μας θέλει νά βλέπει τόν καθένα σάν τό τιμιώτατο πλάσμα τῆς δημιουργίας, γιά τό ὅποιο ὁ Χριστός ἔδωσε τό αἷμα Του. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ἡ ἀγάπη μας πρὸς τό Χριστό καί πρὸς τήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ θά μᾶς δραστηριοποιήσει καί σέ ἐνέργειες πού θά ἐξυπηρετοῦν καί τίς ὑλικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε αὐτές εἶναι τροφές, φάρμακα, νοσηλευτικές ὑπηρεσίες, στέγη πτωχῶν καί καταφρονημένων, παροχές σέ παιδιά καί κακοποιημένους ἀνθρώπους, σπουδές νέων κ.ἄ. Ὅλα αὐτά δέν εἶναι γιά τήν Ἐκκλησία ἀφορμές γιά νά ἐπιδειχθεῖ, ἀλλά εὐκαιρίες, γιά νά ἐκφράσει τήν ἀγάπη τῆς στήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, δηλαδή στόν

40. Δελτίο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς 22ας Φεβρουαρίου 2012.

41. *Εἰς τήν ἀσάφειαν τῶν προφητειῶν*, PG 56, 182.

42. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Λόγος ΛΗ'*, ΕΠΕ, τ. 5ος, σελ. 52.

ἄνθρωπο. Στὴν προσπάθειά μας αὐτὴ ἐπιθυμοῦμε νὰ ἔχουμε τὴ συμπαράσταση τῆς Πολιτείας. Πολλές φορές ἀπὸ ἐπισήμους φορεῖς διαπιστώνουμε μιὰ βαθειὰ ἄγνοια γιὰ τὰ ὅσα συμβαίνουν στὴν Ἐκκλησία. Ἔτσι ἀκούγονται ἀπόψεις παντελῶς ἀπαράδεκτες γιὰ τὴν παρουσία τῆς Ἐκκλησίας, τὴ μισθοδοσία τοῦ κλήρου, τοῦ μισθοῦ τῶν Ἀρχιερέων ἢ ἀποκρύπτεται σκοπίμως ἢ ἰδιοτελῶς ἢ πραγματικότητα τῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας στὸ λαό. Θέλουμε τὴν Πολιτεία νὰ μᾶς συμπαρασταθεῖ στὸ βαρὺ ἔργο μας κι ὄχι νὰ μᾶς βλέπει καχύποπτα καὶ ἀντιπάλους τῆς. Ἐπίσης ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση θέλουμε νὰ ἔχουμε τὴ βοήθειά τῆς. Ἦδη ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος ἔστειλε ἐπιστολὴ στὸν Πρόεδρο Μπαρόζο καὶ ἐκθέτει τίς ἀπόψεις τῆς γιὰ τὴν κρίση καὶ τί περιμένουμε ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση. Στὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ ἐπισημαίνεται πὼς ὁ σύγχρονος εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς διέρχεται μιὰ νέα κρίση, κρίση ἀξιοπιστίας τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν πολιτικῶν προσώπων, κρίση ἐμπιστοσύνης τῶν πολιτῶν ἀπέναντι στοὺς θεσμούς καὶ μάλιστα τοὺς εὐρωπαϊκοὺς. Ὁ Χριστιανισμὸς, συνεχίζει ἡ ἐπιστολὴ, ὅπως καὶ κάθε ἄλλη θρησκευτικὴ κοινότητα, δέν μπορεῖ νὰ κλείνει τὰ μάτια του ἀπέναντι στὰ τεράστια προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητας, τὰ ὁποῖα δέν εἶναι μόνον οἰκονομικά καὶ πολιτικά, ἀλλὰ προπάντων ἠθικοῦ χαρακτήρα. Τονίζεται ἐπίσης ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νὰ ἀποδεχθεῖ τὴν χρεωκοπία τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας καὶ δέν μπορεῖ νὰ συγχωρέσει τὴν πτώχευση τῶν ἀξιών⁴³. Ἀπαντώντας στὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Πρόεδρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς, γράφει ὅτι στηρίζει τὸ ἔργο πού κάνει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ' αὐτὴ τὴ δύσκολη πορεία γιὰ τὴ χώρα μας καὶ προσβλέπει στὴν ἐνίσχυση τῆς συνεργασίας γιὰ νὰ μπορέσει ἡ Ἑλλάδα νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν κρίση⁴⁴.

Ὡς Ἐκκλησία καταδικάζουμε τίς τοκογλυφικὲς διαθέσεις ὀρισμένων κρατῶν εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Δέν θὰ σταματήσουμε νὰ προσευχόμαστε, νὰ λειτουργοῦμε, νὰ παρέχουμε ὑλικά ἀγαθὰ καὶ χρήματα, νὰ ἐνισχύουμε καὶ νὰ βοηθοῦμε τοὺς ἀναξιοπαθοῦντες, νὰ κηρύττουμε τὸ Χριστό, ἀλλὰ καὶ νὰ εἴμαστε πρόθυμοι, νὰ ἐνισχύσουμε καὶ ὑλικά ἀδιακρίτως κάθε ἄνθρωπο πού ζητάει τὴ βοήθειά μας. Πνευματικὴ καὶ ὑλικὴ βοήθεια θὰ πηγαίνουν μαζί ἐξυπηρετῶντας τὸ πρόσωπον πού λέγεται ἄνθρωπος.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ τελειώσω μέ μιὰ εὐχὴ γιὰ τὴν κρίση, τὴν ὁποία μοῦ ζήτησε ὁ σεβαστὸς καὶ ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀδελφός ἅγιος Φλωρίνης κ. Θεόκλητος νὰ γράψω μέ τὴν εὐκαιρία ἑνὸς μικροῦ ἐπίκαιρου βιβλίου πού ἀναφέρεται σ' αὐτὴν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δείξας τὸ ἔλεός Σου ἐν πᾶσι τοῖς προσιούσι σοι καὶ ἐξαιτουμένοις τοῦτο, ὁ εὐμήχανος καὶ ποικίλα ἔχων τῆς σωτηρίας τὰ φάρμακα, «ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν»⁴⁵, ὁ διὰ τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ πληροφόρησας ἡμᾶς ὅτι «οἰκτιρῶν»⁴⁶ ὑπάρχεις καὶ πολυέλεος, «ὁ ἐλεῶν πάντας, ὅτι πάντα δύνασαι καὶ

43. Βλ. Ἐπίσημη Ἱστοσελίδα Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, iaath.gr, Παρασκευὴ 14 Ὀκτωβρίου 2011.

44. Βλ. Romfea.gr, 24ωρο Ἐκκλησιαστικὸ Πρακτορεῖο Εἰδήσεων, Πέμπτη 8 Δεκεμβρίου 2011.

45. Β' Κορ. 1, 3.

46. Λουκ. 6, 3.

παρορῶν ἀμαρτήματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν»⁴⁷, ὁ παρακινήσας τὸν προφητάνακτα Δαυΐδ εἰπεῖν· «καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἀμαρτίας μεγάλης»⁴⁸ τῇ δυνάμει σου, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, πρόσδεξαι ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τὴν δέησιν ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ Ἰθνοῦς καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν. Πάντες γὰρ οἱ ὁμοπάτριδες κείμεθα ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς τῶν θλίψεων ὀδυνόμενοι ἐπὶ τῇ χλεύῃ καὶ καταφρονήσει τῆς φιλάτης ἡμῶν πατρίδος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῇ δυστυχίᾳ τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ὦντως ἔκ τε τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν καὶ ἐκ τῆς ἐνεστώσης οἰκονομικῆς ἀνάγκης καὶ τῆς πνευματικῆς κρίσεως τῶν Ἰθνῶν κατέστημεν ἀνθρωποὶ θλίψιν μόνιμον ἔχοντες καὶ Ἰθνος ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἰθνῶν ὄνειδιζόμενον.

Δός, οὖν, ἡμῖν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ἄνεσιν βίου, πάντα τὰ χρειώδη τῆς καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῆς γῆς ἡμῶν διαβιώσεως, μετάνοιαν διὰ τὰς παραλείψεις καὶ ἀμαρτίας ἡμῶν, ἐλευθερίαν ἐκ τῶν πολλῶν δυσσιῶνων λογισμῶν, πίστιν βεβαίαν πρὸς Σέ, ἐλπίδα ἐπὶ τὰ βελτίω τῶν ὀχληρῶν ἡμῶν καταστάσεων ἀκαταίσχυντον, χαρὰν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν σταθεράν. Ἐξάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν λυπηρῶν ἐπὶ τὰ θυμηδέστερα, ἐκ τῶν στενωπῶν τῆς ἀπελπισίας εἰς τὸν διάυλον τοῦ θάρσους, ἐκ τῆς ὀλισθηρᾶς ὁδοῦ τῆς ἀπωλείας εἰς τὴν ἀτραπὸν τῆς σταθερότητος, ἐκ τῆς ἀπιστίας εἰς τὴν πίστιν, φανερῶν τοῖς πᾶσι τὸν δρόμον τῆς ἀληθινῆς ζωῆς.

Ὅτι σύ εἶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

---

47. Σοφ. Σολ. 11, 23.

48. Ψ. 18, 4.